

פחד דוד

עלון שבועי בעניי פרשת שבוע

אשדוד: רח' האדמו"ר מבעלזא 43 טל. 08-8521527 פקס. 08-8566233
ירושלים: רח' בית וגן 8 טל. 02-6433370 פקס. 02-6433350

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנישואות מנש"ק מורינו ורבינו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלובן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלובן רבי חיים פינטו זיע"א

עלון מס' 647

משכיל לדוד

פרשת וזאת

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבינו דוד חנניה פינטו שליט"א

מעלת מידת ההתאפקות

"וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בא-ל שדי ושמי ה' לא זודעתי להם". (שמות ו, ג)

רש"י ז"ל מביא בשם המדרש, כי השי"ת דיבר עם משה רבינו משפט קשה על שאמר "למה הרעות לעם הזה" וגו', ואמר לו ה'; פעמים רבות נגלתי לאבות הקדושים בשם א-ל שדי והם כלל לא הרהרו אחר מידותי. ואילו אתה, אשר אליך נודעתי בשמי שהוא מידת הרחמים, מתרעם ואומר "למה הרעות לעם הזה והצל לא הצלת את עמך". משום כן מתעצב אני על האבות שנפטרו, כמו שאמרו 'חבל על דאבדין ולא משתכחין'.

וחשבתי להסביר בסיעתא דשמיא, את הטענה שהשי"ת טוען כלפי משה רבינו על שאמר "למה הרעות לעם הזה" כאן במטוס, בדרכי לארץ הקודש, דרך גרמניה. בהזכרי כעת באסון הנורא אשר אירע בשנות השואה למיליוני אחינו בני ישראל, אשר נהרגו ונרצחו על קידוש השם על ידי הנאצים הארורים ימ"ש.

הן ידוע הדבר כי הקב"ה דורש מכל אדם ואדם ללכת בדרכי האבות הקדושים, שכן הם סללו עבורנו את הדרך בה נלך ואת המעשה אשר נעשה עד ביאת משיח צדקנו במהרה בימינו. ומדרך זו אסור לנו לזוז ואפילו לא בצעד קטן, בבחינת מה שכתוב (דברים יז, יא) "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל".

משום הכי התורה מרבה לכתוב ולספר כיצד חיו האבות הקדושים בארץ ישראל, ואף גם כותבת התורה על דרכם של האבות בגלות. כל זאת כדי שגם לנו תהא שאיפה ללכת בדרכם, לשאוב מהם את הדרך בה נלך גם אננו. וכשם שהקב"ה עזר לאבות בכל דרכיהם, כך גם באם אננו נלך בעקבותיהם הקב"ה יסייע גם לנו. שהרי האבות התפללו להקב"ה על כל צרה שלא תבוא, באם יקלעו לאיזה מצב לא טוב. כך שאנחנו נוכל להתחזק, בעקבות האבות הקדושים.

ועוד בזאת. האבות הקדושים וודאי ראו את כל העתיד לבוא על עם ישראל, והם ודאי התפללו ועדיין ממשיכים להתפלל להקב"ה על כל צרה שלא תבוא. נמצא אם כן שהאבות ראו את צרת עם ישראל אשר תתרגש עליהם בשנות השואה, על ידי הנאצים הארורים ימ"ש. ולא עוד, אלא גם רחל אמנו ראתה כל זאת, ולא בכדי התפללה על בניה, והיא מיאנה להנחם, עד שה' אמר לה (ירמיה לא, טו, טז) "מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה".

ואמנם, בחסדי ה' וברחמינו כי לא תמו, השאיר לנו הקב"ה שריד ופליט מן השואה, בדמות גדולי תורה, אדמו"רים וראשי ישיבות אשר ניצלו מהשואה ונסעו לאירופה, לארץ הקודש או לאמריקה והקימו שם מוסדות תורה. ועד כדי כך, עד שמעולם לא

היו בכל העולם כולו מוסדות תורה וישיבות רבות כל כך, כמו שישנם כיום. ואכן, נתקיים בהם ברוצחים הארורים "ונהפוך הוא". שכן הם רצו להשמיד להרוג ולאבד את כל עם ישראל ואת תורתו, אבל דווקא מהצרה הזאת צמחה הישועה, כי תפילות האבות הקדושים עמדו לישראל, ומעו יצא מתוק. ואין מתוק אלא התורה, כי התורה התרבתה בעולם וישראל עושה חיל ב"ה.

וכאשר הגענו עד הלום, נבין את טענת הקב"ה כלפי משה רבינו. הקב"ה טען למשה רבינו, מדוע אתה אינך הולך בדרכי האבות, אשר ראו את כל העתיד לבוא על זרעם בכל הדורות, בכל הגלויות, כולל השואה האיזמה, ולא התרעמו כלל. האבות לא טענו "למה הרעות לעם הזה, והצל לא הצלת את עמך". על אף שיכלו לטעון טענה כזאת, באשר להם נודעתי רק בשם שדי, שם המצומצם, ולא נתגליתי להם בשם הוי', שם מידת הרחמים. כי אם הייתי מתגלה להם בשם הוי', היו יכולים להבין ולהסיק מכך כי אתנהג עם זרעם במידת הרחמים.

אולם אפילו הכי הם לא טענו כלפי כלום, לא התרעמו, אלא רק הסתפקו במה שידעו כי אשים קץ וסוף לכל הצרות בשם שדי, בבחינת ה' אשר אמר לעולמו די - כך הוא יאמר לצרותי די. אבל; היאך, במה ומתי יבוא הקץ לצרות, לגלות ולשעבוד, את זאת לא הודעתי להם. ואילו אתה, אשר אני נגלה אליך בשם הוי', במידת הרחמים, אשר מראה כי הישועה וההצלה היא מיידית, דווקא אתה מתרעם ושואל למה הרעות, והצל לא הצלת את עמך.

הרי שאם האבות לא שאלו מעולם ולא התרעמו, חבל לי אפוא על האבות שכבר נסתלקו ואין לי אותם. שהרי אתה אינך נוהג כמוותם שלא לשאול שאלות ולא לטעון טענות, אלא לקבל את הכל באהבה, בפרט כי אליך נגליתי בשם הגדול אשר מלא רחמים.

וסימוכין למה שכתבתי, מצאתי בשעת לילה מאוחרת, בספר מאת הרה"ק בעל דברי מים חיים זצ"ל, שכותב; כאשר בא לאדם נסיון של נתינת צדקה, אפי' מאה פעמים בתוך שעה אחת, אין דבר זה נחשב לנסיון כלל. ולמה, אם התורה כתבה על מצות צדקה, נתון נתון אפילו מאה פעמים (דברים טו, י. ספרי דברים פ"טקא ק"ט), ולא ירע לבבך בתוך צדקה, הרי שאין זה נסיון ואפשר לעמוד בו. כי אם לא היו יכולים לעמוד בזה, התורה לא היתה כותבת זאת. עכ"ד. ואכן שמחתי מאד לקרוא בשעה מאוחרת דברים אלו אשר מתאימים מאד למה שכתבתי עד עתה.

כל אדם צריך לדעת, אם התורה כתבה רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, אין אדם יכול לטעון כי קשה לקיימן, כי אם התורה כתבה הרי שאפשר לעמוד בהם. ולא עוד, התורה היא בבחינת 'אש' (שהש"ר ה, ו), ועל ידי כח אש התורה אפשר גם לסלול את הדרך הטובה לילך בה ולסלק את כל המכשולים מדרך המלך.

»» המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה לכתובת: p@hpinto.org.il

פרשת וזאת א' שבת תשע"ג

ירושלים	תל אביב	באר שבע	הדלקת נרות
16:20	16:34	16:37	
מוצאי שבת			
17:34	17:36	17:37	
רבינו תם			
18:12	18:10	18:09	

היולוג'א דצדיקיא

- א - רבי משה יחיאל הלוי מאוז'רוב, מו"ס "באר משה"
- ב - רבי יוסף מנשה, מו"ס "מים חיים"
- ג - רבי משה יהודה ליב זילברברג, אב"ד קוטנא
- ד - רבי משה לייב מסאסוב
- ה - רבי חיים ישעיה הכהן, מו"ס "מסגרת השלחן"
- ו - רבי חיים צבי טיטלבוים מסיגעט, מו"ס "נצי חיים"
- ז - רבי מאיר רפאל, מו"ס "ליקוטי שושנים"

»» ניתן להוריד את עלוני פרשת השבוע באתר המוסדות - www.orotpinto.co.il

אמרי חכמים

להכיר ולהחזיר טובה

מידת הכרת הטוב, היא מן המעלות הגדולות בחובתו של האדם. תובנה זו משתקפת היטב במערך עשרת המכות שניתכו על ראש המצרים, כאשר שלשת המכות הראשונות יוצאות לפועל בידי אהרן הכהן ולא על ידי משה רבינו.

כך מובא במדרש; מפני מה לקו המים והעפר על ידי אהרן. אמר רבי תנחום, אמר הקב"ה למשה; המים ששמרוך בשעה שהושלכת ליאור ועפר שהגין עליך שהרגת את המצרי - אינו דין שילקו על ידך, לפיכך לקו על ידי אהרן".

בספר "זכרון מאיר" כותב הרב רובמן זצ"ל, שמזה לומדים חידוש בהבנת ענין הכרת הטוב. מקובל לחשוב שהכרת הטוב היא תגמול שיש להשיב למי שעשה עמנו טובה. אבל, הרי כאן המים והעפר הם דוממים שלא התכוונו לעשות טובה למשה רבינו, וגם לא יכלו להתנגד לפעולותיו של משה רבנו וגם אין להם רגש הבושה שהיו נעלבים אם משה רבנו היה מכה אותם. וענין זה בא ללמד אותנו שענין הכרת הטוב היא מעלה בנפש האדם, שמכיר טובה למי שנהנה ממנו בין אם הוא בהמה, צומח או דומם גם אם הם אינם מבדילים בין טוב לרע ולא התכוונו להנותו. העובדה שהאדם נהנה מכל גורם שהוא, מספיקה כדי שיהיה צריך להכיר תודה למקור ההנאה.

לכבד בהאזנה

לאחר "מבצע קדש" שהתנהל בשנת תשי"ז ("מלחמת סיני"), עלו לארץ ישראל יהודים רבים. בין העולים היה גם הרה"ג רבי סעדיה מניר זצ"ל שהיה לו תפקיד בכיר ברבנות במצרים. בפרשת "זכור" הוזמן הרב מניר לדרוש בבית הכנסת הירושלמי "קהל-ציון", ורבים באו לשמוע את דרשתו, לפי שהיה מפורסם כדרשן מיוחד.

והנה מה הופתעו לראות שבין הבאים לשמוע את הדרשה, היה גם ראש ישיבת "פורת יוסף" הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל, אשר ישב לאורך כל הדרשה והאזין לה.

כאשר ליווהו מעריצים רבים לביתו, נשאל ראש הישיבה על מה ראה לבוא ממרחק לשמוע את הדרשה? השיב רבי עזרא שבתקופה שהיה במצרים לפני כמה עשרות שנים, דאג לו הרב מניר ועזר לו בכל הנדרש, ואף אכל לחם על שולחנו. על כן בא לשמוע הדרשה משום הכרת הטוב, וכדי שהציבור יכירו בערכו של הדרשן.

במידת הכרת הטוב הקפיד מאוד מרן הגרא"מ שך זצ"ל. כל מי שעשה עמו טובה, לא שכח מרן מלהודות לו, גם לאחר שנים רבות.

הרב מ' וולפא סיפר על מעשה שהיה עם הנהלת ב"ס "בית-יעקב" באחד מערי הארץ, שסירבה לקבל תלמידה מסוימת כיון שהליכותיה לא התאימו לאופי בית הספר. בצרתם פנו ההורים למרן זצ"ל אשר מיהר לפנות למנהלת ביה"ס, והיא לא השיבה את פניו ריקם.

מאז ובמשך שנים רבות, היה הרב שך מטלפן למנהלת בכל ערב ראש

השנה ומברך אותה בברכת "שנה טובה", וכל זאת כהכרת הטוב על שנענתה לבקשתו.

ריקון האשפה

הסיפור המופלא הבא שהתרחש בימינו אנו מצוטט מתוך הספר "עלינו לשבח", בפרשת כי תבא;

הדבר היה בזמן השביתות העירוניות שהיו בבני ברק, כאשר עובדי התברואה לא פינו את האשפה מן הבתים, וזו נערמה ברחובות. יצרה מכשולים לעוברי הדרך, הדיפה ריח צחנה עז וגרמה נזק עצום לתושבים. אז באותה שביתה נתקלנו באחד השכנים שעשה חסד מיוחד במינו עם דיירי הבניין שלו.

מלבד ההקפדה שהאשפה שלו לא תציק לדיירי הבניין, דאג אותו יהודי לנקות את הפחים המשותפים, ופינה כמו ידיו את השקיות שהעלו ריח וצחנה נוראים אל מקום מרוחק מהשכונה, מקום שבו לא יהיו מטרד לשכניו.

הגם שאיש זה היה יהודי מכובד מאד, השתוממתי לראות עד כמה לא היה איכפת לו במאומה מכבודו האישי, והתעסק בדברים כאלה שרוב רובם של בני האדם מעדיפים להתרחק מהם ולא לגעת בקצותיהם.

השביתה ההיא נמשכה זמן רב, אבל הדבר לא הביא את האיש לרפיון בעבודתו זו. מידי יום או יומיים היה נכנס אל חדר הפחים, מוציא את השקיות ומעבירן אל המקום המרוחק. פעם אחת כאשר בחדר האשפה הצטברו שקיות רבות, ולא היה באפשרותו לבצע את המלאכה בידיו, ראינו שצרף למלאכתו המיוחדת הזו גם את המכונת המפוארת שלו. היהודי המכובד הכניס את שקיות האשפה אל תוך הרכב, נסע עד המקום בו רוכזו השקיות, ורוקן שם את האשפה.

הדברים הגיעו עד כדי כך שלא יכולנו להתאפק יותר, ניגשנו אליו ושאלנו: מה מביא אותך למסירות שכזו עבור השכנים, ומה הוא הדבר המניע אותך ללכלך את ידיך ואת מכונת השרד שלך בשקיות אשפה, שהכל בורחין מהן?

תשובתו של האיש האצילי ההוא צריכה לאלפנו לקח ובינה, כיצד מתנהגים עם שכנים. וכך הוא אמר: "אני מתגורר בבניין מזה כמה שנים יובל שנים. במשך כל התקופה הארוכה הזאת נהנית אין ספור פעמים מהשכנים שלי, שעשו איתי ועם משפחתי חסדים רבים".

"כאשר היינו צריכים במקרים רבים לצאת מהבית, הם הסכימו לשמור על הילדים שנשארו בבית - כאשר היינו זקוקים להלוואות, הם לא עשו שום חשבון ונתנו לנו ברוחב יד וברוחב לב, שמחו איתנו בעת שמחתנו, עודדו אתנו בעת מצוקה וכן הלאה והלאה".

"אני מרגיש כלפיהם חובת הכרת הטוב, וממתין כל הזמן ליום שבו אוכל להשיב להם כפעלם הטוב. וכשבאה לידי ההזדמנות לא אתפסנה בשתי ידיים?! אמר השכן ברגשת לב והמשיך: בכל יום אנחנו משתדלים לגמול טוב עם השכנים, אבל בעת שביתה, כאשר אנשים רבים מתנהגים שלא כשורה ומשליכים את הזבל לרחוב, ואינם מתחשבים כלל בסבל שהדבר יגרום לזולתם, דווקא בעת הזאת אני מרגיש שהנה הנה יש לי עתה אפשרות נהדרת להחזיר לשכנים שלי כגמולם הטוב, ולהסיר מהם את המטרד הגדול הזה. כל מאמץ לא יהיה יקר בעיני כדי לגמול טוב עם השכנים הטובים שלנו".

במה מפטירין

הפטרת השבוע: "כה אמר ה' השמים כסא". (ישעיה סו)

הקשר לפרשה: ראש חודש שבט חל בשבת זו. ומכאן ההקשר לפסוק המוזכר בהפטרה: "והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני".

תולה ארץ על בלימה נצור לשונך

להוכיח בלשון רכה

אסור לקבל לשון הרע מאנשים זרים ואף לא מבני ביתו, ואפילו לא מאביו ואמו. ועליו להוכיח את בני ביתו תמיד בלשון רכה שיזהרו מאיסור זה, וכל שכן שלא ישמעו מפיו אף פעם לשון הרע.

לימוד המוסר מכוון את הבחירה הנכונה

מאוצרו של מורנו ורבנו הגה"צ
רבי דוד חניניה פינטו שליט"א

מן האוצר

**"הירא את דבר ה'
מעבדי פרעה הניס את
עבדיו ואת מקנהו אל
הבתיים. ואשר לא שם
לבו אל דבר ה' ויעזוב
את עבדיו ואת מקנהו
בשרה" (ט, כ-כא)**

בעל הקהילות יעקב זצוק"ל, תמה על פסוק זה. כיצד יתכן שישנה חלוקה בין ירא ה' לשאינו כזה, הרי המצריים כבר יודעים שכל דברי משה - שליח ה' - מתקיימים במלואם, אז כיצד היו כאלו שבכל זאת מלאם ליבם להשאיר את צאנם בחוץ.

מתרץ על כך מרן רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל, שבאדם קיימים שני כוחות מנוגדים; הכוח האחד מניע אותו לעשיית הטוב, ואילו הכוח השני מוביל אותו לעבר הרע. פרעה החשיב את עצמו לאלוה בכך שהוא טען בפומבי שאינו זקוק לעשיית צרכיו, והגם שנתגלה בקלונו על ידי משה ששב מעשיית צרכיו על שפת היאור, עם כל זאת הוא שב לארמון וממשיך

להתמיד בשקר. זאת אומרת שכוח הרע שיש בו, גבר על ההיגיון הפשוט שסודו כבר ידוע ברבים, וגרם לו לנהוג בסכלות.

ומכאן נבין את הרעיון שכל אדם צריך להיות מודע לקיומם של שני כוחות אלו ולהדבק רק בדרך הטוב. היראים לדבר ה' שהכניסו את צאנם לבית, הגיעו למדרגה כזאת שהם לא האמינו לפרעה מכיוון שכוח הטוב שלט בהם, ואילו אותם אלו שהשאירו את הצאן בחוץ - הם האמינו בה' ובמשה עבדו בתת המודע, אך למעשה הם המשיכו להשתמש בשני הכוחות יחד, ולכן תואר יראי ה' ניטל מהם.

פעם נתפס בחור כשהוא עובר עבירה בידעין, וזה תירץ את עצמו, שאומנם יודע הוא את חומרת המעשה, אך ממשיך למרות כן בעשיית העבירה, משום שהכוחות שולטים בו בערבוביה. וכיצד אם כן ניתן לפתור את הניגוד הזה? זאת על ידי לימוד קבוע של ספרי מוסר, אשר ביכולתו של הלימוד הקבוע להשליט את כוח הטוב על כוח הרע. ומי זה הירא לדבר ה' באמת, זה שאינו מנסה לחפש התרים והקלות לעצמו.

מן המעיין

ההפלגה נפרע ברוח, להפיצם על פני הארץ, ובמבול נפרע מן הרשעים במים.

במכות מצרים שלטו כל אותם שלושה לגיונות. הדם והצפרדע באו על ידי מים, הארבה בא על ידי רוח, כנזכר בפסוקים, ואילו השחין בא על ידי אש, על ידי פיח כבשן.

ואולם מעיר הגר"א מוילנא, במכת ברד באו כל השלושה ביחד. הברד עצמו הוא מים, ועוד היתה "אש מתלקחת בתוך הברד", ואף רוח היתה שם, כנאמר: "וה' נתן קולות וברד".

זהו שאמר משה רבינו לפרעה: "כי בפעם הזאת", במכת הברד, "אני שולח את כל מגפותי אל ליבך", שכן כל שלושת לגיונות המשחיתים השתתפו במכה זו.

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

"והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים" (ו.י.)

נתכוון לסדר סדר הטובות; כי בתחלה יקל עול סבלם, והוא אומרו "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים", שהוא תוקף השעבוד, וזה היה תיכף ומיד במכת היאור נתפרדה חבילת נוגשים ושוטרים. אבל ישראל היו עובדים קצת, כי אימת המצריים היתה עליהם ומעצמם היו עובדים עבודה קלה, וכנגד זה אמר "והצלתי אתכם מעבודתם", שתעקר עבודה מהם כל עיקר.

ואחר כך "וגאלתי אתכם", היא יציאתם מארץ מצרים, ובכלל פרט זה היא קריעת ים סוף שאם לא כן זו גאולה שאחריה כלייה ב"מ. ולזה לא אמר "והוצאתי אתכם מן הארץ", אלא "וגאלתי" לומר הוצאה שיש בה גאולה, אם ירדוף אויב ירדוף באף ובחמה שפוכה.

ואחר כך "ולקחתי אתכם לי לעם", שהוא מתן תורה כי שם נתייחדנו לו לעם וייחד שמו עלינו, והוא אומרו "והייתי לכם לא-להים".

**"וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבדיהם
אותם ואזכור את בריתי" (ו.ה.)**

במדרש אמרו, כי באו ישראל לכלל שיעבוד קשה כעונש על שביטלו את המילה.

רמז לכך מביא רבי יהונתן איבשיץ זצ"ל, בספרו "תפארת יהונתן", בדברי הפסוק: "שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבדיהם אותם". ומה גרם להם לכך? "ואזכור את בריתי", זכרתי את בריתי אשר ביטלו אותה, ובשל כך נגזר עליהם שעבוד קשה.

"כבוד לב פרעה מאן לשלח העם" (ז.י.)

מהי אותה 'כבודות' המיוחסת כאן אל ה'לב'?

החתם סופר מביא את שמפרש האלשיך הקדוש, ע"פ מאמר הז"ל כי הצדיקים - לבם ברשותם. כלומר, שולטים הם על לבם, מקור הרצונות והתאוות. ברם, רשעים - ברשות לבם, שכן הם נשלטים על ידי רצונותיהם ותשוקותיהם.

וכך יש לפרש את מה שאמר הקב"ה למשה: "כבוד לב פרעה", על עצמו, והרי הוא ברשות ליבו ומסור בידו, ומשום כך "מאן לשלח את העם".

"למתי אעתיר לך ולעבדיך ולעמך" (ח.ה.)

מן הפסוקים משמע, כי לביטולה של מכת הצפרדע היה צורך בעתירה מיוחדת. גם להלן מספרת התורה: "ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים אשר שם לפרעה".

רבי יעקב קמינצקי זצ"ל, מעיר בספרו "אמת ליעקב" שהרי כל נס מכת הצפרדעים לא היה אלא לטובתם של ישראל. ואם כן לא מובן מדוע היתה נצרכת תפילה מיוחדת לביטולה של המכה, די היה, לכאורה, שיאמר משה לפני הקב"ה כי אין צורך בה יותר.

למדנו מכאן, שלאחר שחוללה המכה בידי הקב"ה ושלטה במצרים, שוב הפכה למשהו טבעי, בחינת 'עולם כמנהגו נוהג', עד שהוצרך משה רבינו להרבות בתפילה כדי להביא לביטולה של המכה.

ואם כן, היה כאן נס כפול: הבאתם של הצפרדעים למצרים וסילוקם ממנה.

"כי בפעם הזאת אני שולח את כל מגפתי אל ליבך" (ט.י.)

שלושה לגיונות משחיתים להקב"ה, אשר בהם נפרע מעוברי רצונו: אש, רוח ומים. במהפכת סדום נפרע הקב"ה מעוברי רצונו באש. בדור

מסילות ישראל

מסילות לערכים ולמידות טובות

לקבל שכר על זה, שהרי עשה מעשה טבעי. אך אדם שמבטל רצונו מפני רצון ה', אדם שמקיים מצוה מתוך תחושה של ענווה והתבטלות, לשם יחוד קודשא בריך הוא, ראוי הוא לשכר רב לאין שיעור.

אבא שלי נהג כך

הגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל, דקדק ביותר בקיום המנהגים אותם קיבל מאביו ומרבותיו. פעם אחת שאל אותו נכדו, רבי יוסף, מדוע הוא נמנע מאכילת גבינה דווקא ביום שישי, ורבי יעקב השיב לו "משום שאבא שלי נהג כך".

וכאשר המשיך רבי יוסף ושאל מדוע סבו נהג שלא לאכול גבינה בימי שישי, העלה רבי יעקב סברא; "ככל הנראה משום שאביו נהג כך". לדידו היה בכך די, בפרט לפי הזהרת ה"אורחות חיים" שהובא בבית יוסף (או"ח סימן ר"צ) ש"אין להלעיג על המנהגים כי לא לחינם נקבעו" - אפילו מנהג ללא כל סיבה ידועה.

החוליה נותקה

בספר "מתיקות המוסר", מסופר שפעם ישבו שלשה מגדולי הרבנים באמריקה, הגאון רבי יצחק הוטנר, הגאון רבי יעקב יצחק רודרמן, והגאון הרב טייץ, ודנו בהבדל בין האב לבן לענין אבילות, מי יותר אבל על מי: האב על הבן, או הבן על האב? מובן שבטבע העולם הוא שהאב אבל על הבן יותר מאשר הבן על האב. ואף על פי כן, מהפן ההלכתי הרי האב נוהג מנהגי אבלות על הבן רק שלושים יום, ואילו הבן מתאבל על אביו במשך שנה שלימה. י"ב חודש!

קם הגאון רבי יצחק הוטנר ואמר: הבן לא מתאבל רק על כך שאיבד את האב, אלא הוא איבד והפסיד את המשך שושלת הדורות. כשאבא מסתלק מן העולם, נפטר המחנך, נפטר מורה הדעה ומבין השמועה, נפטר מי שמעביר את המסורת מן הדור הקודם. כשאבא נפטר זה הפסד לבן מבלי יכולת למלא את החסר. את הנעשה אין להשיב. החוליה שחיברה אותו לדור הקודם ניתקה, ועל כך אנו מתאבלים במשך י"ב חודש.

וזאת הפסיד הדור הזה, שלא מבינים את מעלת החינוך בדרך של "בית אבא", במורשת שקיבלו מדור דור!

הקל קצת את עונש הגיהנום

סיפר הגאון רבי דב פוברסקי זצ"ל, מראשי ישיבת פוניבז'; אחד הבחורים בישיבה ניגש אליו וסיפר לו על חלום מצמרר שחלם. הבחור סיפר לו שאמו שנפטרה זה מכבר, באה אליו בחלום ואמרה לו כהאי לישנא: "קשה לי מאד בעולם העליון. קשה לי. זה לא קל שם. אל תחשוב, בני, שהדברים פשוטים. אבל מה שהקל מעלי קצת את עונשי הגיהנום, היתה מצוות כיבוד אב ואם שקיימתי במסירות נפש".

לבד מהטעם הפשוט והמובן של הכרת הטוב, מוסר והגינות, שיש במצות כיבוד הורים, הרי שבפנימיות מצוה זו, ישנם סודות טמירים בסדרי ההנהגה של העולם, עולמות עליונים ותיקונים עלאיים תלויים קשורים בה

עיקר קיום המצוה צריך להיות - בראש ובראשונה - מפני ציווי ה', כפי שכבר הזכרנו במדור זה, את הציווי המפורש הכתוב בתורה: "כבד את אביך ואת אמך - כאשר צוך ה'". ולא רק במצוה זו, אלא בכל מצוה ומצוה עיקר הכוונה היא לקיים את רצון הבורא יתברך.

בספר "ענף עץ אבות", מסופר על רבי מנחם מנדל מרימנוב זצ"ל, שהיה יושב ולומד בחבורה עם תלמידיו. והנה בא אליו עני מסכן, לבוש בלויים, פניו חיוורות וכל הופעתו מעוררת חמלה. ריחם עליו הרב, ורמז לשמשו שיביא לו מהארנק מטבע זהב יקרה. הושיט הרב לעני את המטבע, והלה אורו עיניו ושמח שמחה גדולה עד מאוד.

אחר שהלך העני, התחיל הרב להיות מיצר על כך שנתן לעני את המטבע מרוב רחמנות, ולא מפני ציווי התורה. קרא שוב לשמשו וביקש ממנו שילך לשוק לחפש את העני ולהחזירו אליו. כששמע העני כי הרב קורא לו, הצטער בלבבו וחשב: כנראה מתחילה רצה הרב לתת לי מטבע נחושת, והתחלפה לו מטבע הנחושת במטבע של זהב. והנה כעת הוא הבחין בטעות, ורוצה להחליף לי את מטבע הזהב במטבע של נחושת.

אך מה מאוד נדהם העני, כאשר התייצב לפני הרב, והרב הוציא מארנקו מטבע זהב נוסף, ומסרו לו!

לאחר שהלך, הביע השמש את פליאתו הרבה על מעשיו של הרב. רבי, אם רצית לתת לו שתי מטבעות זהב, למה מתחילה לא נתת לו שתיים, הלוא כשקראתי לו כמעט נפל לבו בקרבן, בחשבו שאתה רוצה לקחת לו את מטבע הזהב ולהחליפה בנחושת.

אמר לו הרב לשמש: מתחילה חשבתי לתת לו רק מטבע זהב אחת, אך בראותי שנתתה לו מרוב רחמנותי עליו, החלטתי כי עלי לתת לו מטבע נוספת, נטו לשם מצות צדקה שציווי הבורא יתברך!

קיום המצוה לשם מצוה - זה העיקרון שחסר אצל הגויים. כך מצינו אצל דמא בן נתינה שקיים כיבוד הורים בשלמות המעשה, אבל חסר היה העיקר - קיום המצוה מפני ציווי ה'! אדם שמקיים מצוה רק מפני שהדעת נותנת, או רק מפני שרגשותיו מחייבים אותו לכך, אינו ראוי כל כך

הליכות חיים

הלכות ומנהגים במצות

כיבוד ההורים

אסור לבן לחלוק על דברי אביו או להסכים עמו.

וכשאביו ואחר חלוקים - אל יסכים עם האחד, שהרי זה כחלוק על דברי אביו. ויש אוסרים אפילו שלא בפני האב.

בדברי תורה יש מי שמתיר לבן לחלוק על אביו (העמק שאלה נ"ו. ר"ד).

יש סוברים שדוקא בצורה החלטית אסור לבן לחלוק על דברי אביו, אבל לישא וליתן עמו בקושיות ותירוצים מותר, אף שבעקיפים סותר את דברי אביו בפניו. ומכל מקום, לא יאמר הבן לאביו בפירושו: אין נראה לי כדברך (ערוך השולחן).

בס"ד התקבלה תרומה ע"י הצדיק שחפץ בעילום שמו של סטים

פחד דוד על התורה

המעוניין: ישלח צ'ק לת.ד. 16253 ירושלים מיקוד 91162
לפקודת "פניני דוד ירושלים" ע"ש 48 ₪ (דמי המשלוח בלבד), בצירוף שם כתובת וטלפון.
או בבנק הדואר מ.ח. 8473702 ע"ש "פניני דוד ירושלים"
לא תהיה חלוקה במשרדי המוסדות!!!

לפרטים: 02-6334197 בין השעות 9:30 - 14:00 בלבד!